

Elimizde kötülüğü ölçecek bir aracın varlığı, *iyiliği* ölçecek bir araç olduğu anlamına gelmez.

Diyelim elimizde zeka geriliğini gösteren bir test varsa, bunu *ileri zekayı* ölçmek için kullanamayız. IQ testlerinde *düşük puan* alan insanlara *zeka geriliği* teşhisi koyabilmek, *yüksek puan* alanların *ileri zekalı* olduğu anlamına gelmez. *İleri zekalılık* bir takım testler geçmekten daha başka bir şey gerektirir ve varsa *ibda' edilen eser* sayesinde ortaya çıkar. Bu da sadece zeka ile değil, daha çok çalışma ve imkan bulmakla ilgili bir durum. Albert Einstein ve Alan Turing'in ikisinin de *ileri zekalı* olduğunu söyleyebiliriz, ancak Turing Einstein'ın veya Einstein Turing'in uğraştığı problemlerle uğraşsaydı bir yapabilirler miydi? Muhtemelen hayır. Bu sebeple *üstün zeka* bir *gerek* olsa da yeter gibi görünmüyor, hemen hemen anlamsız bir ölçü.

Benzer bir durum *ahlak* alanında da var. Ahlaksızlığın ve kötülüğün ne olduğunu bilmek bize *ahlaklılığın* veya *iyiliğin* ne olduğunu göstermez. Üzerinde ittifak etmenin kolay olduğu *tecavüz kötülük-tür* gibi bir ölçüden, *cinsel ilişkiden daima uzak durmak iyiliktir* sonucu çıkmaz. *Cinayet kötülüktür* üzerinde uzlaşabiliriz, ancak bundan *insan üretmek iyiliktir* sonucunu çıkaramayız. Bir şeylerin *iyilik* olması için, *kötülüğün zıddı* olmasından başka kriterler de taşınması gerekir.

İyiliklerin hemen tamamı *üstün zeka* gibi belli bir hedef ölçüsünde *iyilik* anlamına gelir. Einstein'ın *zekasının* her alanda işe yaramadığı gibi, bir fiilin kötülük olmaması *iyilik olduğu* anlamına gelmez. İyilik olması için bir yerde *hangi dünya, hangi yaşam biçimi, hangi mesele için iyilik?* sorusunu cevaplamak gerekir.

İnsanların çoğunun *kötülük* konusunda ortak bir fikri vardır. Neyin kötülük olduğunu anlatmak için fazla uğraşmayız. Ancak *iyilik* üzerinde o kadar kolay uzlaşılabilir bir mesele değildir. Siyasetin de, devletin de temelde derdinin *kötülüğü engellemek* olması gerekir, *iyilik yapmak* devletin veya politikanın meselesi değil, daha küçük, birbirini tanıyan ve benzer bir hayat tarzı için yaşayan insanların derdi olmalıdır.